

— 31 MAJA —

ŚWIĄTOWY DZIEŃ
BEZ TYTONIU

E-PAPIEROSY TO MANIPULACJA

**E-papierosy: niebezpieczna „moda”
wśród dzieci i młodzieży,
która odbiera im wolność**

**INFORMATOR DLA NAUCZYCIELI
UCZNIÓW KLAS 6-8 SZKÓŁ PODSTAWOWYCH**

CO MÓWIĄ DANE...

- 22,3% polskich nastolatków (13–15 lat) używa e-papierosów, a 10% tytoniu podgrzewanego. W Polsce e-papierosy to najczęściej wybierany produkt nikotynowy wśród młodych.
- W USA, w 2023 r., aż 2,1 miliona uczniów szkół podstawowych i średnich przyznało się do używania e-papierosów.

CO TO SĄ E-PAPIEROSY?

- E-papierosy to najpowszechniejszy rodzaj elektronicznych systemów dostarczania nikotyny (ENDS) oraz elektronicznych systemów dostarczania beznikotynowego (ENNDS). E-papierosy podgrzewają płyn, tworząc aerozol, który jest wdychany przez użytkownika. Tak zwane e-liquidy nie zawierają tytoniu i mogą, lecz nie muszą zawierać nikotynę. Zazwyczaj zawierają również dodatki, aromaty i substancje chemiczne, które są szkodliwe dla zdrowia.
- E-papierosy występują w wielu wariantach i pozwalają użytkownikom wybrać produkt, między innymi o różnych – często bardzo wysokich dawkach nikotyny i innych substancji, które mogą być toksyczne.
- Zjawisko „dual use” – jednoczesne używanie

— 31 MAJA —

ŚWIĄTOWY DZIEŃ BEZ TYTONIU

tradycyjnych papierosów i e- papierosów – jest powszechne i równie niebezpieczne, a być może nawet bardziej niebezpieczne, niż stosowanie wyłącznie jednego z tych produktów.

- E-papierosy emitują toksyczne substancje, w tym czynniki rakotwórcze i wiążą się z różnymi zagrożeniami dla zdrowia, takimi jak schorzenia płuc, zatrucia, urazy, oparzenia oraz mają negatywny wpływ na układ sercowo-naczyniowy. Ekspozycja na emisje z e-papierosów zagraża także osobom postronnym. Często stężenie toksycznych substancji jest wyższe niż w dymie tytoniowym.

Ważne!

- Mózg człowieka rozwija się najintensywniej do 25. roku życia.
- Nikotyna zakłóca rozwój obszarów odpowiedzialnych za koncentrację, pamięć i emocje.
- Skład „pary” z e-papierosa to nie tylko woda! Zawiera m.in.: formaldehyd, aceton, metale ciężkie, a może zawierać również środki psychoaktywne. Dzieci, często z powodów finansowych, zdobywają e-papierosy z nielegalnych (!!!), niesprawdzonych źródeł – takie produkty mogą być dla zdrowia naprawdę niebezpieczne!
- Istnieje ryzyko wybuchu takiego produktu, baterie e-papierosów mogą się przegrzewać i eksplodować, powodując oparzenia i urazy. Takie przypadki są znane na świecie.

DZIECI W WIEKU 10-15 LAT SĄ SZCZEGÓLNIE NARAŻONE:

- Wg badań GYTS Poland 2022, to właśnie w tej grupie najczęściej występuje pierwszy kontakt z tego typu produktami.
- W tej grupie silnie działa presja rówieśnicza.
- Często postrzegają e-papierosy jako „nieszkodliwe” i „modne”.
- Reklamy i smaki (np. „guma balonowa”, „mango”, „cola”) są kierowane właśnie do nich, dzieci bardzo łatwo temu ulegają.
- Brak wiedzy o ryzyku.
- Uciekanie w używki z powodów psychicznych – e-papierosy ciężko wykryć, nie da się ich wyczuć jak tradycyjnych papierosów, łatwiej je również ukryć.

E-papierosy oferują znacznie więcej smaków niż inne produkty nikotynowe, co czyni je szczególnie atrakcyjnymi dla dzieci. Smaki mogą maskować nieprzyjemny smak nikotyny, zwiększać toksyczność aerozolu i ułatwiać przejście

od eksperymentowania do regularnego używania. Marketing e-papierosów przeważnie opiera się na mediach społecznościowych i influencerach, co zwiększa akceptację i chęć sięgnięcia po nie wśród młodzieży. Urządzenia te są często dyskretne i łatwe do ukrycia. Wersje jednorazowe zawierają coraz więcej nikotyny i są coraz tańsze.

— 31 MAJA —

ŚWIATOWY DZIEŃ
BEZ TYTONIU

JAK ROZPOZNAĆ, ŻE DZIECKO MOŻE UŻYWAĆ E-PAPIEROSÓW?

- Słodki, mdły, owocowy zapach wokół dziecka.
- Częste bóle głowy, zmiany nastroju, rozdrażnienie, wykradanie się na „dymka” – często do toalety czy „za szkołę”.
- Ukrywanie małych urządzeń przypominających pendrive, długopis, power bank czy inny gadżet elektroniczny.
- Zmienione zachowanie.

CO MOŻESZ ZROBIĆ JAKO NAUCZYCIEL?

- **Obserwuj uczniów i reaguj** – zauważaj zmiany i nie ignoruj sygnałów, w razie jakichkolwiek wątpliwości działaj.
- **Porozmawiaj bez oceniania i krytyki** – z uczniem i (jeśli to możliwe) z rodzicami, spokojnie i rzeczowo (argumenty oparte na faktach).
- **Edukuj** – pokazuj naukowe fakty, rozmawiaj o zagrożeniach i szkodach dla zdrowia; edukacja to nie tylko zakazy. Profilaktyka kluczem do sukcesu!
- **Zgłoś do pedagoga szkolnego lub psychologa** – wspólne ustalcie dalszych kroki pomocy uczniowi.
- **Zorganizuj lekcję wychowawczą lub spotkania z ekspertem** (np. z lokalnej stacji sanitarno-epidemiologicznej).
- **Współpracuj z rodzicami** – dostarczenie im wiedzy o zagrożeniach i formach pomocy jest bardzo ważną rzeczą; profilaktyka i pomoc powinna być wszechstronna.
- **Zastosuj edukację rówieśniczą** – zachęć starszych uczniów.

— 31 MAJA —

ŚWIATOWY DZIEŃ
BEZ TYTONIU

SPRAWDŹ WIARYGODNE ŹRÓDŁA WIEDZY, SĄ TO M.IN.:

- World Health Organization (WHO)
 - Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC; oraz Amerykańskie CDC)
 - Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy
 - Narodowy Instytut Onkologii – Państwowy Instytut Badawczy
 - Główny Inspektorat Sanitarny
 - Ministerstwo Zdrowia
-

Materiał opracowany na podstawie:

1. Global Youth Tobacco Survey Fact Sheet, Poland 2022
2. www.cdc.gov/tobacco
3. CDC, 2023 National Youth Tobacco Survey
4. Narodowy Instytut Onkologii, 2023
5. Materiał opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny przy współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Warszawa, 7 października 2019 r. Informacja na temat potencjalnych zagrożeń związanych ze stosowaniem elektronicznych papierosów.
6. <https://www.gov.pl/web/zdrowie/ograniczamy-dostep-do-e-papierosow-podgrzewaczy-i-woreczkow-z-syntetyczna-nikotyna---dla-zdrowia-polskiej-mlodziezy>
7. <https://www.who.int/campaigns/world-no-tobacco-day/2025>
8. <https://www.paho.org/en/news/12-11-2024-world-no-tobacco-day-2025-unmasking-appeal>
9. Tytoń – nowe produkty i zagrożenia dla zdrowia publicznego, dr n.med. Magdalena Cedzyńska; Zakład Epidemiologii i Prewencji Pierwotnej Nowotworów; NIO-PIB; GIS, 1 kwietnia 2025
10. <https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2025/01/Pismo-e-papierosy.pdf>
11. <https://www.who.int/publications/i/item/WPR-2024-DHP-001>
12. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/376682/WPR-2024-DHP-001-eng.pdf?sequence=1>

POMÓŻ WYBRAĆ WOLNOŚĆ

Uzależnienie od e-papierosów odbiera wolność wyboru – kiedy postanowimy się zaciągnąć, to już nie my decydujemy, lecz nikotyna. Zamiast cieszyć się swobodą i możliwościami życia, stajemy się niewolnikami nałogu, który dyktuje, kiedy i ile wapujemy. Nie pozwólmy, aby przemysł tytoniowy decydował o naszym zdrowiu. Szkoda na to życia i pieniędzy.

Uzależnienie od e-papierosów i podobnych produktów jak np. woreczki nikotynowe, ogranicza wolność. Nie mamy z tego żadnych korzyści! Jedynym beneficjentem jest przemysł tytoniowy – a my przecież chcemy

wspierać zdrowie a nie ich! Jeśli podejrzewasz że uczniowie w Twojej szkole mogą być uzależnieni i/ lub nielegalnie sprzedają/ kupują e-papierosy, chcesz dowiedzieć się więcej w tym temacie, czy nawet sam **potrzebujesz pomocy** porozmawiaj ze szkolnym psychologiem lub pracownikiem lokalnej stacji sanitarno-epidemiologicznej. Warto również skorzystać z infolinii: **801 108 108 – Telefonicznej Poradni Pomocy Palącym**, czynnej od poniedziałku do piątek: 09.00 – 21.00.

— 31 MAJA —

ŚWIATOWY DZIEŃ
BEZ TYTONIU

